

200/96

A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISTERIUM MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 19.KIADJA: Dr. LENDL ADOLF, »A TERMÉSZET« MELLÉKLEP JAKÉNT
Budapest, II., Donáti-utca 7.

A „HALÁSZAT“ előfizetési ára 3 korona — „A TERMÉSZET“-tel együtt 6 korona.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a »Fekete-
ügyi halászati társulat« alapszabályait és üzemtervét
54156/1900. szám alatt kelt elhatározásával jóváhagyta.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a Zenta
vidéki halászati társulat üzemtervét 44975/900 sz. a.
kelt elhatározásával jóváhagyta.

Balatoni halgazdaság.

Épen nyolcz hónapja annak, hogy e helyen a
Balatoni Halászati Részvénytársaságot működé-
sének megkezdése alkalmából üdvözlöttük. Öröm-
mel és lelkesedéssel tettük ezt, mert tudatában vol-
tunk és vagyunk annak, mit jelent hanyatlott hazai
halászatunkra nézve százezer holdat meghaladó ter-
mészetes vízmedernek okszerű és intenzív alapokra
fektetett olyan gazdasági kihasználása, a minőre ez
a társaság magát szerződésileg, jelentékeny anyagi
biztosíték nyújtásával kötelezte.

Az üzlet, melyre a vállalat alakult, olyan nagy,
hogy már e miatt is páratlan Európában, követke-
zőképen nem indulhat másutt szerzett tapasztalato-
kon, hanem csakis saját csapásán haladhat. Mert
pedig annak viteléhez igen nagy tőke igényeltetik,
valóban a közjó iránti lelkesedésnek nagy mértéke
volt szükséges ahhoz, hogy a nem nagy számú, de
annál buzgóbb tagokból álló társaság erre a feladatra
vállalkozott.

Közérdekű kérdéseknél, a melyekben isten tudja
hány embernek a privát érdeke is érintve van, szinte
lehetetlen ítélkezni anélkül, hogy egyeseknek az érde-
keiket ne sértsük. Am de bármint álljon is a szóba
hozott ügy lényege, józan értelemmel csupán abból
indulhatunk ki, hogy a társulat által eddig folytatott
gazdálkodás megfelel-e az okszerűség követelményei-
nek s azzal együtt a balatoni tulajdonosok érdekeinek.

Czélunk érdekében állítsuk szembe a múltat a
jelennel, hogy ezen összehasonlítás révén a kettő
közti különbséget megismerjük.

Ismeretes dolog, hogy az 54 tulajdonos között
megoszló Balatonon ősidők óta bérlet útján értéke-
sítették a halászatot. Tudomásunk szerint összesen
45 bérlő halásztott, illetve halásztatott e czímen. Az is
köztudomású, hogy a bérleti kezelés nem ideálja a
helyes halászati gazdálkodásnak, mert hiszen olyan
állapotokat teremtett, hogy jórészt ennek tulajdonít-
ható halászatunk mai sanyaru helyzete. Nevezetesen
a bérlők között természetszerűleg fejlődő verseny
érlelte meg a halászok között azt az elvet: »Ha ki
nem fogom én, kifogja más« s azt a gyakorlatot, a
mely ennek nyomában járt s a mely végső fokban
még a helyesen gondolkodó halászt is arra kényszeri-
tette, hogy bérletének gazdasági kihasználásánál
mindig csak a pillanatnyi haszonra helyezze a fősúlyt,
ne pedig a rendszeres óvással és kísérlettel kapcsola-
tos tartós jövedelmezőségre.

Természetesen ez a Balatonon sem volt más-
képen, sőt a mennyi-
ben a mindig biztosan
értékesíthető fogas ára
nem remélt magassá-
got ért el, ez csak
fokozta a bérlők tett-
vágását. Hogy azután
bőven akadtak köztük
olyanok, a kik a tiltott
eszközök használatá-
tól nem idegenkedtek,
sőt minden lehető el-
követtek a halak vé-
delme érdekében alko-
tott korlátozások kiját-
szására, arra megbíz-
ható, de szomorú sta-
tisztikai adatokat szol-
gáltathatnánk ama na-
gyon is érzékeny bir-

ságok idézésével, a melylyel a hatóság nem egy nagybérlőt sujtott.

Ugyancsak egyes bérlők féktelen fogási vágyán fejlődött ki a Balatonon az úgynevezett *eresztős halászat* is. A bérlők nevezetesen, bárkinek megengedték, hogy vizükön *eresztő* vagy *czérna* háló használatával halászhasson, feltéve, hogy a kifogott nemes halat előre megállapított ár ellenében az illető beszolgáltatja. A háló olcsósága és kezelésének könnyedsége folytán ez a sport főleg a balatonmenti szőlőmunkások között annyira virágzott, hogy gyenge becslés mellett is legalább 4000-re tehető a naponként lerakott ily hálók száma. Mert pedig egynek hossza 20 öl volt, legkevesebb 160 klm. hosszú vonalon szűrődött a Balaton ezek révén folytonosan. De nem e miatt voltak e szerszámok veszedelmesek, hanem azért, mert a halat akkor is fogták, a mikor a víz háborgása, avagy befagyása, akár egyéb a halász személyétől nem függő ok miatt a szerszámoknak utána nem láthatott. Ilyenkor a hal mindig élvezhetetlen állapotban került szárazra s többször láttam, a midőn 7—8 kgr. fogasokból álló szállitmányt utasított vissza a bérlő, mint teljesen hasznavehetlent. Ismételve hallottam ilyen alkalommal, a midőn a bérlők a fogás eme módját a Balaton átkának nevezték s ennek daczára soha sem korlátozták annak használatát, kérdésemre nyert válasz szerint azért, mert »a többi bérlővel szemben rövidülést szenvedhetne.«

Igy vált azután rendszerré a legnagyobb mérvű zsaroló gazdálkodás. Ez és egyes bérlőknek ebben az irányban produkált leleményessége és jobb ügyre méltó kitartása végre is meggyőzte a tulajdonosokból alakult halászati társulatot arról, hogy a magyar tenger halászatának a végpusztulástól leendő megmentésére a bérlők közötti verseny mentől előbb megszüntetendő s a halászat kezelése az egész Balatonon egyöntetűvé teendő. Ám ennek a legtermészetesebb alapon, t. i. házi kezelésben való végrehajtására nézve tett kísérletek sikertelenek maradtak, nem sike-

rülvén a szükséges jelentékeny forgó tőkét előteremteni, minélfogva nem volt egyéb mód, mint az egész területnek egy kézben való bérbeadásával dűlőre vinni az ügyet.

Nem múltó ötlet, nem is a személyek, vagy a dolog iránti ellenszenv, hanem egyedül a nagyon égetővé vált szükség hozta létre érett megfontolás után a mai kezelést. Hogy nem hiába, azt a társulatnak eddigi munkássága is fényesen igazolja, noha még mindig küzd a kezdet nehézségeivel.

A társulat vezetői tisztában vannak azzal, hogy a halászat ma már megszűnt olyan foglalkozás lenni, melynek egyedüli célja, minél könnyebben, mentől több halat zsákmányul ejteni. Működéséről világosan látszik, hogy azt *rendszeres termelésnek* tekinti, a melynél a fősúly a halállomány cél tudatos előállításán és fejlesztésén fekszik.

Erre vall az, hogy a halállomány mesterséges szaporítását czélozó beruházások érdekében eddig mintegy 80.000 koronát kötött le tőkeiből. Erre vall továbbá, hogy a folyó év tavaszán már 20 millió süllőikrát és 100 ezer darab kifogástalan fajtájú éves pontyivadékat bocsátott a Balatonba, továbbá 900 ezer darab hasonló minőségű ivadéknak még ez évben leendő kihelyezhetése végett pedig egy előkelő hazai haltenyésztő-teleppel szerződést kötött ezen halak szállítására.

Párhuzamosan ezzel haladnak a tenyésztési szándékolt nemes halak fejlődésének elősegítésére irányuló intézkedései is. Nevezetesen, feladatául tűzte a társulat a keszegféléknek lehető gyérlését, hogy ezáltal is könnyítse amazok megélhetését. A ki tisztában van azzal, hogy valamely halasvíznek értékét az abban élő és természetes haltáplálék számba menő alsóbbrendű állatkák mennyisége szabja meg; a ki továbbá tudja azt, hogy természetes vizekben ezek az állatkák szaporítása nem áll módunkban: az előtt felesleges okadatolni, hogy a társulatnak szakszerűen helyes és öntudatos működése nyilvánul abban, a

A horgászatról.

— A „HALÁSZATI” eredeti tárczája. —

Régebben a magyar ember azt tartotta, hogy a horgászat (szegedi vulgója szerint: *píczézés*) nem egyéb, czigányt illető naplopásnál!

Kétségkívül nálunk magyaroknál — mint már természetünknel fogva par excellence vadászó népségnél — vérmérsékletünk úgyszólván kizárja a horgászat csendesebb, türelmesebb

időzésével való foglalkozást, mely az igazat megvallva, sokunk előtt valóban a »kutya-festülésnél« nem túlságosan mulatságosabb foglalkozásnak tűnik fel. És hamis érvek alapján sokfelől állítatik is erősen, hogy nem a magyar ember vérmérsékletéhez való volna nagyon is kétes végeredményekért gubbasztani át rőfhosszú órákat — a malicziózusabb fecsegők szerint: azon *élvezet* (macskakörmök közt értve ezt) halvány reményében talán, melyet a megnémulásra kárhoztatott píczézőnek legalább is egy kölyök-czápát illető erő alkalmazásával kirántott »csak egy kis keszeg«-je ezen intermezzó révén nyújtani képes . . .

Hanem akik így gondolkoznak, azok nagyon is a túlzás határai közt mozognak s e sportnemre szórt élczelésük s ócsárlásaik daczára is bizonyos, hogy minden sportszerű foglalkozás közt az, mely legnépszerűbb marad, már csak azért is, mivel legkényebb és a legkevesebb költséggel jár. Eszközei is a leg egyszerűbbek s épen azért főképp a polgári osztályból toborzza össze híveit, ámbár a magasabb intelligencia köréből is nap nap mellett mind több és több hívet hódít magának ma már, noha még igen távol áll attól, hogy mint az angoloknál, úgyszólván nemzeti sporttá váljék fent és alant.

A francziák ugyanazt tartják, mit a magyar matadorok — persze az élénkebb temperamentumuk közül valók — hangoztatnak, hogy t. i. épkedélyű, egészséges véré embernek nem való *multság* (ezt ismét macskakörmök közt értve) a horgászat. A franczia ritkán is szereti. A legtöbbjénél az első sikertelen órán túl már reptül befelé a víz közepére a horognyél, csalétek s minden halászó készség elátkozva a földalálójával együtt . . . De ezen, a főntebb elmondottakhoz képest, nincs mit csodálkoznunk. A temperamentumban rejlik a bibi, nem pedig a sport iránt való érzéktelenség képezi a rugóját. A vérmérséklet — hiába! — mindig megfelelő foglalkozást óhajt — kivált a mai túlideges világban. — Régi dolog! Innen van az, hogy a magyarok, meg a francziák is túlnyomóan az idegizgatóbb, sok változatossággal kecsgetető sportnemeknek adják in-

mikor a kérdéses haltáplálék készletét minél értékesebb halhússá törekszik átalakítani. Ebben rejlik magyarázata annak, miért írtják minden intenzívebb irányú tőgazdaságban a keszeget minden eszközzel épügy, mint a mezőgazdaságban a gyomot.

Nézetünk szerint a B. H. R. társulat igen is czéltudatosan, az eszközökkel és lehetőségekkel számolva, végzi hivatását akkor, a midőn az illetékes hatóság engedélyével a törvényesnél kisebb szembőségű hálók alkalmazásával halásztat a keszegfélékre s az illetékes hatóság igen is helyesen cselekedett, a midőn a társulat törekvéseit honorálva, engedélyével ehhez módot szolgáltatott. Nem csökkenteni ezen eszköz alkalmazhatóságát egyesek részéről hangoztatott azon kifogás, hogy ily sűrűbb hálóval az apróbb nemes hal is megfogódik s ez élettelenül kerülvén a vízbe, rendszerint hasznavehetetlen állapotban jut a partra. Mert bár igaz, hogy különösen melegebb évszakban nem mindig sikerül a fogyasztásra alkalmatlan apró stüllöket a hálóból élve kiszabadítani, de szemben azzal a körülménnyel, hogy a fentiek szerint az ilyen ivadék előállítására a társulatra nézve költséggel jár, azok kímélése a társulatnak oly vitális érdeke, a melynél fogva teljes joggal lehet feltételezni, hogy az épen úgy kivétel, mint akár a gyom és dudva írtásnál elkerülhetetlenül bekövetkező károk. A társulatnak bizonyára nem volna lehetetlen eme mértéken alóli halakat elűntetni; de hogy nem teszi, azzal is bizonyítja a törvény iránti tiszteletét, a mit sajnos, a régi bérlők részéről mentől ritkábban tapasztaltunk.

Nagy és fontos üzleti érdeke a társulatnak a halfogás, mert az azzal járó jelentékeny költségek óriási befolyást gyakorolnak mérlegére. Itt is nevezetes újításokkal találkozunk.

Okulva ugyanis a multak ama tapasztalásán, hogy a halászbokrok legénysége munkájának javarészét arra volt kénytelen fordítani, hogy a tanya-
vetés helyére jusson, ez idő szerint ezt a munkát

két gőzhajón végezteti e társulat, nagy öröme és meglepedésére a legénységnek.

Egy harmadik gőzhajót a helyi halfogyasztás ellátására állított föl a társulat, azzal a rendeltetéssel, hogy a partmenti összes községeket hetenkint legalább kétszer érintve, alkalmat nyújtson a lakosság halszükségletének megszerzésére. Az eddigi tapasztalatok szerint ez sikerült legkevésbé. De ez természetes is, mert hiszen a társulat nemcsak a rendelkezésre álló friss-hal-készlethez tartozik alkalmazkodni, hanem a mi ennél sokkal nagyobb feladat: a nagyközönség ezerféle igényeihez és kívánalmához is.

Nagy bűnéül rójják fel a társulatnak a közérdek tág leple alól támadó egyesek azt, hogy működésével sokan kenyér nélkül maradtak azok közül, a kik a régi bérlők idejében halásztak. Elismerjük, hogy az eresztősök jeles kara a jövőben nem űzheti ezt a foglalkozást. De az igazság érdekében ne feledjük, hogy ezek szőlőmunkások voltak, a kik a halászatot mellékfoglalkozásként űzték. Az által, hogy jövőben csak szőlőmunkások lesznek, annak kárát bizonyára nem vallja más, mint a régi bérlő, a ki a halárakat úgy limitálta, hogy az üzlet igazán csakis akkor járt haszonnal az eresztősre nézve, ha a fogott halat kéz alatt, mint lopott árút értékesítette. Hogy tehát jövőben kevesebb lesz a lopott s e miatt olcsóbb hal, kétségtelen tény, ám de ezzel szemben ne feledjük, hogy a társulat fokozatosan emelkedő bérösszeg fizetésére kötelezte magát és ezzel végét vetette annak a dekadens iránynak, melyet a Balaton halászata hosszú idő óta mutatott.

Összefoglalva mindezek után azt, a mit fentebb elmondottunk, nem habozunk kijelenteni, hogy erős meggyőződésünk, miszerint a részvénytársulat helyes uton jár, gazdálkodása megfelel az okszerű halászat igényeinek és eddigi nagymérvű beruházásai, valamint a vállalat élén állók neve, a közérdek teljes érvényesülésének garanciája. *Landgraf János.*

kább az előnyt. De hála Istennek, azért nálunk magyarok közt is vagyunk elegenden, kiket a horgászás szenvedélye ép úgy emészt, kik ép úgy annak szenteljék szabad időnk nagy részét s ép oly sóvárogva várjuk a szezon megkezdődését, mint Szent Hubert legföltétlenebb követői; s ha nem is vagyunk még e sport minden csínjában-binjában oly annyira mesterekké kvalifikálódva, mint azt angol halászkollégáinknál oly feltétlen elismeréssel tapasztaljuk, — de érzékünk mindenestre nekünk is van annyi hozzá, hogy kellemes sportszerűségét felismerve, gyönyörködni képesek vagyunk ama szolid élvezetben, melyet Neptun isten jóvoltából nyújt számunkra.

Bár a horgászat — mint említők — a *legkönnyebb* sportok közé tartozik, de azért nem kell hinni, mintha aféle minden komolyság nélkül való, gyerekjátékszerű foglalkozást képpezne, melyhez semmi előismeret és ügyesség nem kívántatnék. Sőt ellenkezőleg! Gyakorlati ügyesség, bő tapasztalás, biztos kéz, ezek képezik egy jó halásznak megbecsülhetetlen tulajdonságait — és még egy föltétel: hogy *sokáig alvó* ne legyen. Június közepétől fogva minden kedvelője a halászatnak *reggel öt órától kezdve* járja a vizeket, keresi az úgynevezett »jó helyeket«, mozdulatlanul kinyújtva horognyelét s szemei változatlanul a libegő *tutajra* (szegediesen) szegezve.

Ennek a kis tábornak a hallgatagság minden szenvedélye, a horgász senkit sem gyűlöl úgy, mint a csacska embert.

Ha valahol, nála igazán érvényesül az a közmondás, hogy a *hallgatás arany*.

A fővárosi ember meg van fosztva attól az előnytől, hogy a város közelében, a hidak alatt horgászhatson, mint ez Párisban is szokás, hol az ily helyekre hordott nagy mennyiségű ételmaradék nagy mennyiségű halat szokott oda csábítani. Különben is a Dunának nincsenek meg azok a szűk mederbe szorult, erőszakos és ragadozó tolyásai, melyek mélységöknél fogva oly kedvezők a nagyobb súlyú halakra nézve. A gőzhajózás, a rakpartok zaja és a szüntelenül közlekedő helyi hajók is elriasztó hatással vannak a folyók népére, mely nemcsak hogy nehezen szokik hozzá a szüntelen zsvajjhoz, de a fölzaklatott hullámokban is oly szövetségest nyer, amely a döntő pillanatban teheti tönkre a horgász reményeit.

De a halféle hiányosságtól eltekintve, vannak egyéb dolgok is, mik a fővárosi horgászra valóságos átok súlyával nehezülnek s elriasztólag hatnak kedvenc multságára. Így például a mindenfelől előbúvó kíváncsi »drukkerek« és »műkedvelők« elmaradhatatlan serege, kik oly gyakran képesek még a leghalvérűbb horgászt is kivenni angyalos flegmájából ostoba kérdéseikkel, fecsegésükkel! Hát még ha egynéhány állhatatos »tudakozódó«-val veri meg végzete a szegény horgászt, kik rendesen »túltságos szemtelenséggel« intéznek kérdéseket a halak »kapása« s a már »megfogott« (?) példányok »száma« (!) és

HALAINK.

(Folytatás.)

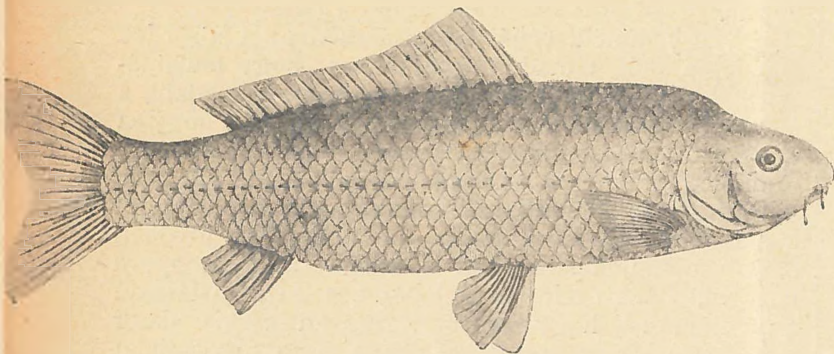
Irtó: Kohaut Részó.

Család: *Pontyfélék* (Ciprinoidei).

2. faj: *Magyar ponty* (*Cyprinus hungaricus* Heckel.)
Nyulánkabb és hengeresebb, mint a tőponty; feje hegyesedő;
a test magassága $3\frac{1}{2}$ -4-szer foglaltatik annak hosszúsá-
gában.

Halpénzek: 6-5/36-39/6-5.

Úszószárnyak: Ht 4/17-20; M 1 15-16; Hs 2 5-9; A
3/5-6; F 17-19.

Magyar ponty. (*Cyprinus hungaricus* Heckel.)

Mint már a rövid jellemzésben említve van, hosszabb és hengeresebb a tőpontynál.

Oldalról tekintve, a hátvonal nem képez oly egyenetlesen emelkedő ívet, mint a tőpontynál, fejevonala majdnem egyenesen emelkedik a nyakszirtig, innen a hátvonal nagyon lapos ívet képez, mely körülbelül a hátúszó kezdeténél éri el legnagyobb magasságát s innen fokozatosan a fark felé lejt. Szeme nagyobb, mint a tőpontyé.

Színe a hátán szürkészöld, oldalai sárgásak; a hát- és farkúszó sűrű; a többi úszószárny sárgás, szürke szegélylyel.

Ivása, életmódja s egyéb viszonyai mint az előbbeni fajnál.

Húsát nem szeretik annyira, mint a tőponty húsát, mert nagyon zsíros és iszapízű.

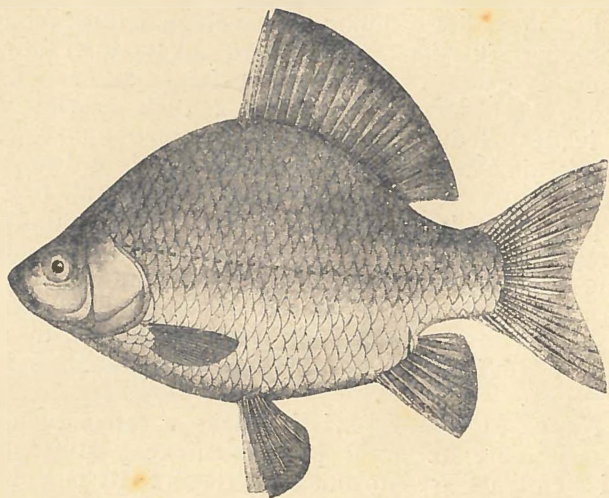
Úgy látszik, csak hazánkban fordul elő. Heckel és Petényi a Tiszából, Dunából, Fertőből, Balatonból és a Velencei-tóból említik. Lendl intézetében a tatai tóból láttam néhány példányt.

Megjegyezzük, hogy ezt a halat tudósok, úgy mint halász-emberek, nem is tekintik önálló fajnak, hanem csak a tőponty fajtájának.

Népies nevei: Pozsár, Karcsú ponty, Tiszaponty.

Németül: Seekarpen, Theisskarpen, Seepinkl.

2. nem: *Kárász* (*Carassius* Nils.) A torokfogak lapiczkák, képletük: 4-4; A hát- és az alsó-úszó első sugara kemény, csontos és fűrészszélű. Bajuszszálak nincsenek.

Széles kárász. (*Carassius vulgaris* Nils.)

A kárászok tartózkodási helyük, a víz és fenekének minősége, valamint egyéb életviszonyaik szerint nagyon változók.

»nagysága« (!!!) iránt . . . Az se utolsó dolog a többi közt, midőn vízbe pottyant szalmakalapjaik, napernyőjük stb. miatt sikoltozó műkedvelő hölgyek kellemes szomszédsága által lesz megszerencsésítve . . . kik különben is a horgászatnál szükséges halménaság rovására, túlságosan keveset — hallgatnak stb. stb. — nem is szólva itt a túlpárt elérhetlen távolában lábacskáit húsítgető szép menyecske gyönyörű plasztikáiról, mik távolról nézve oly bosszantólag hatnak stb.

Hanem az eféle akcidensek jobbára csak a fővárosi horgásznak okoznak keserű perceket; vannak azonban olyanok is, melyek ki, a csendes tavak és patakokra is elkísérik a türelem hőseit, ugyancsak próbára téve e »birkai«-nak nevezett erénybeni szilárdságukat.

Ily erények például, midőn a »haljárás« szünetelése folytán az unalomnak mathuzsálemi végtelenségbe nyúló idejét végig ásítani kénytelen; vagy midőn a halacszkák épenséggel nem akarnak »kapni«, vagy ha »kapnak« is: minduntalan az átkozott halnebuló (a szegediek *durbincsa*) akad a horgára, mely a lekacsolásnál ujjait mindannyiszor érzékenyen megszurkálja. Az se utolsó dolog a horgász nem épen kedvelt intermezzói között, midőn halat szalajt vissza a folyékony nedvességbe, mely tudvalevőleg mindig az »igen nagy« és »súlyos« példányok közül való szokott lenni . . .

Bosszantók, sőt néha egyenesen impertinensek a rákok is,

midőn például apró halak helyett, változatosság kedvéért, minduntalan leeszik a nagy gonddal fölrakott csalétket! — Semmi se képes azonban egyhamarjában úgy kivenni a halászt flegmájából, mintha valamely hosszabb szilenczium után végre figyelemreméltóan »pedzeni« kezdvén valami, eredményül az a bizonyos »csak egy kis keszeg« akad meg a horgán — miután a jelző-dugót előbb előre-hátra és össze-vissza úgy megsétáltatta volna, hogy ezen impertinens működése révén — no, meg egy kis fantázia segítségével — legalább is egy óriási halszörnyeteg jelenlétére lehete következtetni.

De nem folytatom tovább; hisz van-e olyas valami a föld hátán, a minek valami árnyoldala ne volna?! Bizonyára nincsen.

A komolyabb jellegű különféle sportnemeket előnyeik, hasznuk s a tulajdonságukban rejlő gyönyörök s élvezetek mérve szerint mérlegelve azonban, az kétségtelen, hogy a horoghalászat nem az utolsó helyet foglalja el közöttük.

Lakatos Károly.

Innen van az, hogy több olyan alakot irtak le külön faj gyanánt, melyet újabban a tudósok csak a széles kárász válfajának tekintik.

Ezek között hazánkban találták a *Carassius Gibelio Nils*, a *Carassius Moles Ag.*, a *Carassius bucephalus Heckel*, valamint a *Carassius oblongus Heckel & Kner* nevű válfajt, mely utóbbi a Szamosból került a Lendl-féle intézetbe. Mindezeknél a lényeges különbség főleg a test változó magasságában rejlik, amiért is a részletes leírásban csak az alapfajra s leggyakoribb válfajára szorítkozunk.

1. faj: Széles kárász (*Carassius vulgaris Nils.*) A fej hossza (a szilványfedő végéig mérve) a test magasságában kétszer foglaltatik. Hátonala meredek ívben emelkedik a hátúszó kezdetéig.

Halpénzek: 7—8, 31—35, 5—6.

Úszószárnyak: Ht 3/14—21; M 1/12—13; Hs 2/7—8; A 3, 5—6; F 19—20.

Ez a faj magas, kétoldalt lapított teste által van kintüntetve. A fej hossza a test hosszúságában $3\frac{1}{2}$ -szer, a test magasságában kétszer foglaltatik. A hátúszó és a mellúszószárnyak kezdeté egy vonalba esik; a hátúszó alapja a test hosszának majdnem $\frac{1}{2}$ ával egyenlő. Az alsó úszó magasabb, mint hosszú.

A hasúszók hátra hajtva elérik a hügygyót. A farkúszó gyengén van kimetszve.

Az oldalvonal majdnem egyenes, de megjegyzendő, hogy (különösen nyúltabb válfajoknál) olykor megszakított, vagy csak a test mellső részén van kifejlődve.

Színe a hátán olajzöld, vagy zöldesbarna, oldalai világosabb, vagy sötétebb sárgaréz-színűek, hasa vöröses fehér. Mell-, has- és alsó-úszója vöröses; a többi úszó sárga, szürke széllel. Különben színe tartózkodási helye szerint meglehetősen változik.

Rendesen csak 10—20 cm.-nyire nő, ritka esetekben eléri a $\frac{1}{2}$ métert.

Ivási ideje május, júniusra esik, olykor még július elejére is. Petéinek számát 100.000-re teszik.

A széles kárász kedveli az álló vizeket, a tavakat, pocso-lyákat, valamint a folyók holt ágait, különösen a mocsaras fenékvizet. Oly mocsaras vizekben képes megélni, melyben minden más hal okvetlenül elpusztulna. Rendesen a mocsárban tartózkodik, melyben férgek, rovarlárvák és iszapból álló eledelét találja. Csak ivási idejében jön többször a víz színére. Igen szívós életű; órákig él a levegőn.

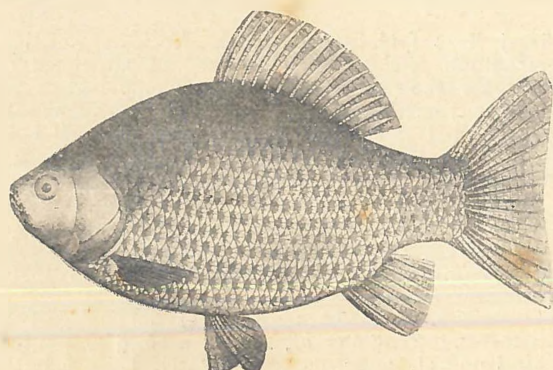
Nálunk húsát nem igen becsülik, rendszeren csak a szegényebb sorsúak eszik.

Elterjedési köre nagy; Éjszak-, Közép- és Keleti-Európában, valamint Ázsia északi részében mindenütt található.

Nálunk az Alföldön és dombos vidék folyóiban, tavaiban, mocsaraiban, lápjáiban és holt vizeiben mindenütt találták. A hegység vizeibe nem hatol be.

Népies nevei: Kárász, Karics.

Németül: Karusche, Gareis, Gareisl, Steinkarpfel, Kothkarpf.

Kövi kárász. (*Carassius Gibelio Nils.*)

2. faj: Kövi kárász (*Carassius Gibelio Nils.*) A fej hossza nem foglaltatik kétszer a test magasságában. Hátonala laposabb ívben emelkedik a hátúszó kezdetéig.

Halpénzek: 7—7 $\frac{1}{2}$ /32—33/6.

Úszószárnyak: Ht 3/14—16; stb. úgy mint az előbben fajnál.

A test alakja általában nyúltabb s kevésbé magas, de valamivel vastagabb, mint az előbbenié. A fej hossza a test hosszúságában $3\frac{1}{2}$ — $3\frac{2}{3}$ -szor foglaltatik. A test magassága több mint kétszer foglaltatik annak hosszúságában. A farkúszó kevésbé van kimetszve, mint az előbbeni fajnál; a többi úszó nem mutat lényeges eltérést.

Színe a hátán feketés-zöld, kékes árnyalattal; hasa barnássárga, aranyásárga csillámlással; a mell- és hasúszószárny töve vörösesbarna; a többi úszó fekete.

Nagysága, életmódja s egyéb viszonyai mint az előbbeni fajnál.

Elterjedési köre is megegyezik a széles kárászéval.

Mint már említve volt, csak a széles kárász válfajának tekintik.

Népies nevei nincsenek, mert a halászberek nem különböztetik meg az előbbenitől.

Németül: Giebel.

(Folyt. köv.)

TÁRSULATOK.

A Latorczai halászati társulat f. évi augusztus 15-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Buday Zádor műszaki tanácsos, társulati elnök elnöklété alatt.

A közgyűlés jegyzőkönyvéből közöljük a következőket:

1. A közgyűlés tudomásul veszi a társulati alapszabályok és üzemtervnek ministeri jóváhagyását.

2. Konstatáltván, hogy a rendelkezésre álló és az alakuló közgyűlés alapját képező érdekeltségi kimutatás a tényleges állapotnak meg nem felel, az elnökség megbízott a helyes érdekeltségi kimutatásnak kataszteri alapon történő összeállításával; egyúttal az ebből származó költséget a számláknak utólagosan történő bemutatása mellett engedélyezi.

3. Ungvármegye alispánja átiratilag felkéri a társulatot, hogy a két ízben megtartott alakuló közgyűlés alkalmából felmerült eljárás költségeket térítse meg; a közgyűlés elhatározza, hogy — tekintettel a földművelésügyi m. kir. ministernek 2830—98. sz. elvi jelentőségű döntvényére, mely szerint ily természetű költségek fedezésére az érdekeltség nem kötelezhető, — az alispánt a hivatkozott rendelet másolatban leendő megküldése mellett ezen körülményről értesíti.

4. A közgyűlés konstatáltván, hogy a jelenben fennálló szerződések oly természetűek, melyek minden pillanatban felbonthatók, egyhangulag, határozatilag kimondja, hogy a társulat által egyöntetűen kezeltessék és e végből a társulati vízterületet jövőben 5 üzemtervre szabja.

5. A halállomány emelése érdekében a közgyűlés felkéri az országos halászati felügyelőséget a társulathoz a szokásos módon való támogatására és egyben a földművelésügyi ministeriumot fel: tilag kéri, hogy folyószabályozás esetén előforduló esetleges robbantásokról a társulat idejekorán értesítessék.

6. A jövő évi költségvetés és a tagok évi járulékaiknak megállapítása a legközelebbi rendkívüli közgyűlés elé utaltatott; felhatalmazza az elnökséget az eddig felmerült és a jövőben felmerülő jogos kiadásoknak, elszámolás kötelezettsége mellett, előlegezés avagy kölcsön útján való fedezésére.

R. N.

A Tokaj-nagyhalászi tiszai halászati társulat augusztus hó 18-án tartotta első rendes közgyűlését Nyiregyházán, Liptay Jenő társulati elnök elnöklété alatt.

A társulati elnök első sorban a jóváhagyott alapszabályt és üzemtervet mutatta be a közgyűlésnek, mely azután a következő egyhangú határozatot hozta:

A halállomány emelése érdekében szigorú ellenőrzés alá óhajtja vetni a halászat gyakorlatát; megkeresi a társulat területén létező vízszabályozási társulatokat, hogy azok gátőreit bevonhassa az ellenőrzésbe; azon járások főszoigabiróihoz, a mely járások területeire a halászati társulat kiterjed, átiratot intéz, kérve, hogy községeikben tegyék közhírré a társulat üzem-

tervét s a halászat ellenőrzésére utasítsák a csendőrörsöket; ki-méleti területeket fognak fenntartani; az arra alkalmas helyeken, mint már tették is, ikrát fognak kihelyezni.

Az irodai, nyomdai, ellenőrzési s egyéb adminisztratív ter-mészetű kiadásokra 400 korona irányoztatott elő, a minek fede-zetére holdanként 20 fillér évi járulék vettetik ki.

A társulati keretbe tartozó halászati jogok egyöntetű ke-zelése érdekében az eddig szétdarabolt jogok összevonását tet-ték kötelezővé, valamint a bérszerződéseknek egyidőben való lejá-rását.

A közelebbiek megállapítása végett a bérszerződések 60 nap alatt az igazgatóhoz beküldendők.

— m —

Tudósítás.

Lapunk olvasó közönsége bizonyára szívesen vesz tudomást arról a legújabb mozgalomról, mely a mult évben Szegeden egybehívott, de meg nem tartott halászati kongresszus tárgyában újra megindult. Más-korra halasztva az ügy érdemszerinti méltatását, ez alkalommal közöljük a vett felhívást, a mely szó szerint így hangzik:

Tekintettel arra, hogy a halászati törvény megalakítása óta szerzett tapasztalatok intenek, hogy az idézett törvény bizonyos részletei módosítandók: mi alulírottak úgy az általunk képviselt társulatok érdekeinek szempontjából, mint több, halászattal foglalkozó honfitárs felszólításának figyelembe vételével egy országos halászati kongresszus megtartására a kezdeményező lépéseket óhajtjuk megtenni.

Ennek folytán a kongresszus előkészítése céljából Balaton-Földváron f. é. szeptember hó 2-án d. u. 2 órakor az Athléták klubhelyiségében értekezletet tartunk, melyre a címet azon kéréssel van szerencsénk tisztelettel meg-hívni, hogy a tárgy megbeszélése végett tanácskozásunkon megjelenni szíveskedjék.

Somogyvár, 1900. augusztus 17.

Kiváló tisztelettel

Messleny Benedek

Széchenyi Imre gr.

a Velencei Tavi Halászati
Társulat igazgatója.

a Balatoni Halászati Társulat
elnöke.

VEGYESEK.

Eredményes horgászat. A Nyitra mellől arról értesítik lapun-kat, hogy egy országgyűlési képviselő, aki úgy a Házban, mint gyakorlatilag is előszeretettel foglalkozik halászával s nevezete-sen nagy szenvedélyvel horgászik harcsákra, a közel múlt nyári nagy melegek alatt mily szerencsével halászott. Ugyanis eddig-elé 5 drb. harcsát fogott és pedig egy 30, egy 40, egy 42, egy 50 és legutóbb egy 54 kgr. súlyú példányt. Tudva azt, hogy az említett képviselő saját maga által konstruált horoggal halászik, a hírt annál szívesebben közöljük, mert míg egyrésztől saját külön rendszerének sikerességét igazolja, addig másrésztől a kifogott ragadozók révén megszabadította a Nyitrát egy való-ságos csapástól. Amahoz gratulálunk, az utóbbit ellenben köszönjük.

A Rézhegységnek Szilágy vármegye felé eső lejtőin le-futó patakok pisztránggal való benépesítésére igen tüvös moz-galmat indított meg Nagy Gyula szilágy-somlyói járási főszolga-bíró. A hegységet borító erdőbirtokok eddig, mint tagosítatlan rész, felosztatlanul használtattak az ilyen közös birtoklás min-den hátrányával. Az okatlan legeltetés, a minden üzemterv nél-küli vágatás magát az erdő állományát is erősen elértéktelenítet-ték; a mellékhasználatról pedig egyáltalán szó sem volt. Vad

nincs; a kristálytisztá vizű, remek pisztrángos patakok népe-ségének kiirtásáról pedig idejében gondoskodtak — egy pár véka mésszel! A legszomorúbb a dologban, hogy efféle ma-nipuláció nem épen csak a tudatlan nép lelkén szárad, hanem nagy része volt abban a vidék legintelligensebb elemeinek is. Most azután megtörtént a felosztás, gazdája lesz minden darab-nak; remélhetőleg hamarosan megszűnnek tehát a régi sajnos állapotok. Nagy érdeme a járás főszolgabirájának, hogy hala-déktalanul igyekszik az új helyet kihasználni, a miben bizo-nyára a legmesszebb menő támogatásra számíthat minden érde-kelt tényező részéről.

A halmérgezés megállapításáról vízfertőzés következtében igen érdekes dolgokat mondott a német halászati egyesület 1900. évi nagygyűlésén Hoter professzor. Kifejtette, hogy a mér-gezésnek oly módon való megállapítása, a mint egyébként szo-kás, itt nem lehetséges. Magasabbrendű állapotknál a mérgezés ugyanis úgy történik, hogy a mérget belsőleg veszik fel s az a tetemben kimutatható. A fertőző vizek mérge azonban a halak-nál rendszeren a szilványokra s a hal bőrre hat, anélkül, hogy a testbe hatolna. Igaz ugyan, hogy vannak egyes diagnosztikus jelenségek, a melyek a mérgezéssel járnak, de azok is rendkívül gyorsan múlnak el; az állat elpusztulása után nyomuk vész. *Az igazságszolgáltatásnak figyelembe kell tehát ezeket a ténye-ket vennie.* Van azonban egy más mód, a melylyel az ilyen mérgezéseket be lehet bizonyítani. A rendes halbetegségek — ezekre fogják rá a halak elhullását a panaszlottak — általában véve speciifikusok, vagyis egyfajtabeli, sőt csak egykorbeli halakat támadnak meg. Ha tehát a halak nagyobb mértékű elhul-lásánál azt tapasztaljuk, hogy a pusztulásnak nem csak egy-fajbeliek estek áldozatul, hanem a folyó népességének apraja-nagyja fajkülönbség nélkül, akkor bizonyos, hogy vízfertőzéssel mérgezés történt. Épen ezért nagyon fontos, hogy ilyen ese-tekben ne csak egy pár becsesebb fajú nagy halról állapítsuk meg az elhullást, hanem a haszontalan apró népességről is, mert *ez ad majd helyes tanuságtételt a bíróság előtt.*

Tegzes lárvák mint haltáplálék. A tegzesek (Phryganeae) lárváit a fiatal pisztrángok nagyon szeretik s valóban meglepő gyorsan nőnek, ha evvel tápláljuk őket. E természetes haltá-plálék alkalmazása nagyon kevésbe kerül, mert minden tóban, vagy pocsolóban százával találhatjuk őket. E tápláléknak a pisztrángok gyors növekedésén kívül még az az előnye is meg-van, hogy a lárvák kizárólag növényi anyagokból táplálkoznak s így a mellett, hogy a halaknak táplálékul szolgálnak, még a tó tisztántartásában is segídeknek.

A halászat jóvelmezősége. Érdekesen illusztrálják a követ-kező számok néhány ország tengeri halászatát. Anglia évenként mintegy 170 millió koronát vesz be tengeri halászatából, Nor-végia 24 millió koronát, Franciaország 18 milliót s Németor-szág mintegy 5 milliót.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz—i M—s földbirtokos úrnak. *Kettősmező.* Kérdésére legmegbízhatóbb feleletet úgy kaphat, ha kinyomozza, hogy vajjon voltak-e rákok a multban akár a malompataokban, akár az ezt tápláló anyamederben. Igenlő válasz esetén biztos lehet benne, hogy újból is sikerül azt benépesíteni, annál is inkább, mert a közölt leírásból látjuk, hogy a legfőbb kellék: a termé-szetes rejtekhelyek, nem hiányzik. A földművelésügyi kormány évente mintegy másfél-százezer darab rákot osztat szét díjtala-nul az orsz. halászati felügyelőség által, minél fogva legolcsób-ban onnan szerezhetni be ebbeli szükségletét.

B. S. S—a. Kéziratát megkaptuk. Köszönjük. A jövő szá-mban már felhasználjuk.

Főszolgabíró. A közölt tényállás szerint az eset nem a halászati törvény 64. §-nak b), hanem a 65. § a) pontja érte-lmében bírálendő el, mivel mi sem mutatja, hogy a tettes nye-reségvágyból halászott volna.